

به سوی درس پژوهی

مولفان:

محمد علی جوادی بورا

دکتری برنامه ریزی آموزشی از راه دور

منیره موحدی

دانشجوی دکتری مدیریت آموزشی

سید علی عبداللہی حسینی

مدرس دانشگاه فرهنگیان مراکز آموزش عالی

علی لطیفی

مدرس مرکز آموزش عالی فرهنگیان

سیده مرضیه شجاعی لنگری

مدرس مرکز آموزش عالی فرهنگیان

عنوان و نام پدیدآور: به سوی درس پژوهی / نویسندگان سید علی عبداللہی حسینی ... (و دیگران).

مشخصات نشر: ساری: روجین مهر، ۱۳۹۲.

مشخصات ظاہری: ۱۶۰ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۷۴۳-۴۷-۹

وضعیت فهرست نویسی: فہیبا

یادداشت: نویسندگان سید علی عبداللہی حسینی، علی لطفی، محمد علی جوادی بورا، منیرہ موحدی، سیدہ مرضیہ شجاعی لنگری

موضوع: تدریس

موضوع: یادگیری

موضوع: دانش و دانش اندوزی

ناشر افزوده: عبداللہی حسینی، سید علی، ۱۳۵۱-

کتاب: ۱۳۹۲: ۹۵۷ پ/ ۲۵/ ۳ LB1۰۲۵

بند: ۳۷۱/۳۰۲۸

شماره: ۳۲۹۰۹۱۲ ملی: بشناسی

به سوی درس پژوهی

نویسندگان:

سید علی عبداللہی حسینی، منیرہ موحدی، علی لطفی، محمد علی جوادی بورا، سیدہ مرضیہ شجاعی لنگری

ناشر: روجین مهر

تایپ و صفحه آرایی: لیلا خواجه محلہ

طرح جلد: شہربانو فرخی

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۷۴۳-۴۷-۹

شمارگان: ۳۰۰ نسخه

چاپ: اول، ۱۳۹۲

قیمت: ۸۰۰۰ تومان

ساری - بلوار خزر - خیابان سیدالشہدا - خیابان صدف - ساختمان روجین - انتشارات روجین مهر

تلفن: ۰۱۵۱۳۲۱۵۶۹۲ همراه: ۰۹۱۱۳۵۵۰۰۵۲

فصل اول: کلیات

۱۷	مقدمه
۱۸	تعلیم به عنوان یک علم
۱۹	تعلیم به عنوان یک هنر
۲۰	مبانی علمی برای هنر تدریس
۲۱	ضرورت آموزش مهارت های پژوهشی به معلمان
۲۶	جراحی پژوهش
۲۷	پژوهش معلم
۳۰	اقدام پژوهی
۳۱	درس پژوهی
۳۴	مورد پژوهی
۳۵	تفاوت های اقدام پژوهی و مورد پژوهی
۳۷	مهارت های پایه ای پژوهش
۴۱	خلاصه فصل
۴۲	خود را بیازمایید
۴۳	فهرست منابع

فصل دوم: آشنایی با درس پژوهی و الگوهای آن

۴۷	مقدمه
۴۸	درس پژوهی
۵۳	تاریخچه درس پژوهی در ژاپن
۵۴	فلسفه و اهداف درس پژوهی

۵۶	اصول قابل اندازه گیری برای بهبود تدریجی
۵۸	تدریس خرد در مقابل تدریس درس پژوهی
۵۸	درس پژوهی کار گروهی یا کار تیمی
۵۹	مدل های مختلف درس پژوهی
۵۹	مدل پنج مرحله ای فرناندز
۶۰	مدل لوییس و همکاران
۶۱	چرخه درس پژوهی از دیدگاه تاکاهاشی
۶۳	مدل واز در مرحله ای
۶۷	الگوی شش مرحله ای
۷۱	الگوی پنج مرحله ای سنجانگ
۷۳	الگوی شش مرحله ای
۷۶	سادگی گول زننده
۷۷	خلاصه فصل
۷۹	خود را بیازمایید
۸۰	فهرست منابع

فصل سوم: نقد و بررسی فعالیت های درس پژوهی بر اساس الگوی هشت مرحله ای

۸۵	مقدمه
۸۶	الگوی هشت مرحله ای
۸۶	مرحله ی اول: تبیین مساله
۸۹	معیار انتخاب عنوان
۹۰	نمونه ها
۹۱	انواع اهداف در درس پژوهی
۹۲	اهداف بلند مدت پژوهش
۹۴	راهبردهای شناسایی هدف های بلند مدت پژوهش

۹۸	اهداف بلند مدت در درس پژوهی
۹۹	اهداف بلند مدت
۱۰۱	مرحله دوم برنامه ریزی درس
۱۱۰	الگوی طراحی آموزشی چهار مرحله ای
۱۱۱	الگوی نظام دار
۱۱۲	الگوی عمومی طراحی آموزشی
۱۱۳	الگوی طراحی آموزشی ام. ام. اس
۱۱۴	نمونه طرح درس پژوهشی شماره ۱
۱۱۷	نقشه و مبانی طرح درس پژوهشی
۱۲۸	مرحله ی سوم آموزش درس پژوهش (اجرای درس)
۱۳۲	مرحله چهارم ارزشیابی درس
۱۳۳	مرحله پنجم تجدید نظر در درس
۱۳۴	مرحله ششم اجرای درس اصلاح
۱۳۵	مرحله هفتم ارزشیابی و بازاندیشی
۱۳۶	نمونه ی ارزشیابی و بازاندیشی
۱۳۷	مرحله هشتم گزارش و مستندسازی
۱۳۹	نحوه تدوین گزارش نهایی
۱۳۹	شیوه ها ی مستند سازی
۱۴۸	جستجو در پایگاه های اطلاعاتی
۱۵۱	سایت ها و گروه های درس پژوهی
۱۵۲	خلاصه فصل
۱۵۳	خود را میازمایید
۱۵۴	فهرست منابع

با سپاس به درگاه خداوند:

معلم در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، هدایت کننده و اسوه ای امین و بصیر در فرایند تعلیم و تربیت و موثرترین عنصر در تحقق اهداف است که با اصلاح و به روزآوری روش های تعلیم و تربیت با تاکید بر روش های فعال، گروهی و خلاق می تواند بستر لازم برای کیفیت بخشی را فراهم نماید.

راهکار ۱۵/۲ از سند تحول راهبردی به استقرار ساز و کارهای توانمندسازی معلمان برای مشارکت موثر آنان در برنامه ریزی درسی در سطح مدرسه، به ویژه ساز و کارهایی که به تقویت هویت حرفه ای آنان می انجامد، مانند ساز و کار «درس پژوهی» و ایجاد شبکه توانمندساز مربیان اشاره می نماید.

در همین راستا بیش از یک دهه از معرفی و ترویج درس پژوهی در ایران می گذرد و معلمان آن به عنوان مدلی برای بهسازی آموزش ارزیابی می کنند و پژوهشگران آن را به عنوان الگویی برای توسعه حرفه ای معلمان در مدرسه ترویج می نمایند. معلمان از طریق درس پژوهی، یاد می گیرند که چگونه از یکدیگر بیاموزند و در تجارب آموزشی و تربیتی یکدیگر سهیم شوند. آن ها همچنین متوجه می شوند با بازاندیشی در رفتارهای آموزشی خود، راه های بهتری برای تدریس بیابند و به تولید دانش حرفه ای بپردازند.

به نظر مولفان، درس پژوهی تمرین مفهومی فعال، مشارکت در گفت و گوهای حرفه ای، بحث درباره ی تدوین طرح درس پژوهشی، نحوه ی اجرا و بازبینی است. گسترش فرهنگ یادگیری در مدارس، یادگیری از تجارب دیگران و سهیم شدن در فعالیت های آموزشی، گسترش فرهنگ مشارکت حرفه ای، کمک به تغییر مدرسه و دستیابی به سازمان یادگیرنده، احساس مسئولیت بیش تر در اداره ی مدرسه، فراهم کردن محیطی شوق انگیز در مدرسه از جمله ویژگی های درس پژوهی است. در واقع درس پژوهی تغییری را در پیش فرض «وقتی من آموزش می دهم، دانش آموزان یاد می گیرند» به «وقتی من یاد می گیرم، دانش آموزانم یاد می گیرند» است.

اجرای درست درس پژوهی، در گرو فرهنگ سازی مناسب و دسترسی معلمان عزیز به مواد و منابع آموزشی مناسب است که بتواند راهکارهای مناسب و عملی را ارائه کند. این کتاب در پاسخ به این نیاز تدوین شده است و حاصل تجربیات نظری و عملی مولفان در زمینه ی درس پژوهی است که طی دو سال اخیر درگیر اجرای آن بوده اند. دغدغه ی اصلی مولفان این بود که چرا معلمان و دانشجویان در شکل گیری ایده به عمل دچار مشکل می شوند؟ آیا این مساله ناشی از کمبود منابع است یا چیز دیگری؟ و ...

مولفان این کتاب در پی تالیف اثری برای مخاطبان بوده اند که تکنیک های عملی برای انجام درس پژوهی را به فراگیران بیاموزند.

از ویژگی های این اثر، گنجانیدن مطالبی چون مهارت های مورد نیاز برای پژوهش، آرایه های الگوهای مختلف درس پژوهی، نقد فعالیت های درس پژوهی، آرایه های الگوی پیشنهادی جهت گزارش نویسی و در ادامه، ارائه ی شیوه های مستند کردن در داخل متن و منبع نویسی تحقیق به روش انجمن روانشناسان امریکا (APA) ویراست ششم می باشد.

این کتاب در سه فصل با عناوین زیر تدوین شده است:

فصل اول تحت عنوان کلیات شامل: مفهوم تدریس، ضرورت آموزش مهارت های پژوهشی به معلمان، پژوهش معلم محور و مهارت های پایه ای پژوهش می باشد.

فصل دوم اشاره به درس پژوهی، تاریخچه و الگوهای مختلف آن شده است.

فصل سوم در مورد عملی تدوین درس پژوهی است، به نقد و بررسی فعالیت های درس پژوهی همکاران بر اساس الگوی هشت مرحله ای پرداخته است.

بنابراین از علاقه مندان به این کتاب انتظار می رود:

- قبل از شروع به مطالعه دقیق کتاب، با یک نگاه اجمالی به کل کتاب، تندخوانی نمایند.

این کار یک آمادگی ذهنی ایجاد می کند تا هنگام مطالعه ی مجدد مطالب را بهتر فرا گیرند.

- سپس با دقت به مطالعه ی هر فصل بپردازند.

- فعالیت های مربوط به هر فصل را به صورت عملی انجام دهند.

- پس از مطالعه ی فصل خلاصه ی آن را مرور کنند.

- به سوالات "خود را بیازمایید" پاسخ دهند.

مطالعه ی این اثر را به مدیران و کارشناسان سطوح مختلف نظام تعلیم و تربیت، معاونان و معلمان مدارس، دانشجویان، اساتید دانشگاه فرهنگیان، مراکز آموزش عالی و گروه های آموزشی که در ترویج فرهنگ درس پژوهی نقش مهمی را خواهند داشت توصیه می نمایم و امیدواریم مطالب این کتاب برای خوانندگان مفید و رهگشا باشد. پیشاپیش از یادآور شدن نواقص و کاستی های احتمالی و توصیه های علمی و حرفه ای صاحب نظران، که این کتاب را غنا و بهبود مطالب در چاپ های بعدی می انجامد، بسیار سپاس گزاریم.

در پایان از همکاران عزیزی که جهت تولید این اثر ما را مورد حمایت و ترویج خود قرار داده اند و نیز استادان بزرگوار جناب آقایان دکتر بهمن حوریزاد - دکتر رضا ساکی و دکتر عظیم محبی که با نظرات عالمانه و سازنده ی خویش ما را راهنمایی نموده اند تقدیر و تشکر می نمایم.

مولفین

پاییز ۱۳۹۲